

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 28.1.2005
KOM(2005) 20 slutlig

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET OCH
EUROPAPARLAMENTET**

Gemenskapens kvicksilverstrategi

{SEC(2005) 101}

1. INLEDNING

I december 2002 lade kommissionen fram en rapport för rådet om kvicksilver från kloralkaliindustrin¹. I rapporten behandlas vad som sker med de 12-15 000 ton överskottskvicksilver som uppstått sedan sektorn slutat använda kvicksilvercellprocessen. Rådet svarade genom att uppmana kommissionen att lägga fram en sammanhängande strategi med åtgärder som skyddar människors hälsa och miljön från kvicksilverutsläpp med en livscykelmetod som underlag och med beaktande av tillverkning, användning, avfallsbehandling och utsläpp. Strategin fungerar också som plattform för gemenskapens bidrag till den internationella kvicksilverdebatten vid det möte för styrelsen för FN:s miljöorgan som skall hållas i februari 2005.

Det här meddelandet åtföljs av en utvidgad konsekvensbedömning² som detaljbehandlar kvicksilverproblemet och politiska alternativ. Meddelandet innehåller vidare de synpunkter på behovet av åtgärder som framfördes av berörda parter vid ett samråd om strategin. I den utvidgade konsekvensbedömningen beskrivs strategins processer och resultat.

2. KVICKSILVERPROBLEMET

2.1. Kvicksilverhotet

Kvicksilver och kvicksilverföreningar är mycket giftiga för människor, ekosystem samt vilda djur och växter. Till en början ansågs kvicksilverföreningar vara ett akut lokalt problem, men nu har bilden förändrats och de ses som globala kroniska problem spridda över stora områden. Höga doser kan vara dödliga för människor, men även relativt låga doser kan få allvarliga följder för nervsystemets utveckling och nyligen har låga doser kopplats till skadliga effekter på hjärt- och kärlsystem, samt immun- och fortplantningssystemen. Kvicksilver hämmar också den mikrobiologiska aktiviteten i jord och är ett prioriterat farligt ämne enligt vattenramdirektivet³.

Kvicksilver är svårnedbrytbart och kan i miljön ändra form till metylkvicksilver, som är den giftigaste formen av kvicksilver. Metylkvicksilver tar sig lätt in i moderkakan och genom blod-hjärnbarriären, och kan på så sätt hindra den mentala utvecklingen även hos foster. Följaktligen måste problemet att kvinnor i fruktsam ålder och barn exponeras för kvicksilver tas på största allvar.

Den största källan till kvicksilverexponering är för de flesta människor inandning av kvicksilverångor från amalgamfyllningar. Exponering för metylkvicksilver sker oftast via föda. Metylkvicksilver lagras och koncentreras främst i den marina

---

¹ KOM(2002) 489 slutlig, 6.9.2002.

² SEC(2005) 101.

³ Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område, EGT L 327, 22.12.2000, ändrat genom Europaparlamentets och rådets beslut nr 2455/2001/EG av den 20 november 2001 om upprättande av en lista över prioriterade ämnen på vattenpolitikens område, EGT L 331, 15.12.2001.

näringskedjan, vilket innebär att befolkningsgrupper som äter mycket fisk och skaldjur är särskilt sårbara.

De flesta människor i Central- och Nordeuropa har bioindikatorer för exponering som ligger under de nivåer som internationellt sett anses säkra för metylkvicksilver. De flesta människor som lever nära kusten i något Medelhavsland, och cirka 1-5 % av befolkningen i Central- och Nordeuropa ligger i närheten av dessa nivåer, medan däremot befolkningen i många fiskesamhällen runt Medelhavet och i arktiska områden överskrider dem kraftigt.

2.2. Ett globalt perspektiv

Även om kvicksilver släpps ut naturligt i miljön från exempelvis vulkaner, har utsläpp från källor som beror på mänsklig verksamhet, exempelvis koleldning och kvicksilveranvändning i produkter, lett till kraftiga ökningar av exponering och lagring i miljön. Tidigare utsläpp innebär också att det finns en ”global kvicksilverpool” i miljön; delar av poolen aktiveras, lagras och aktiveras på nytt. Ytterligare utsläpp späder på denna globala pool som ingår i kretsloppet mellan luft, vatten, sediment, mark och biota.

Förhöjda kvicksilverkoncentrationer uppträder i många delar av världen. Vissa av dessa beror på lokala källor, främst mindre guldgruvor i Sydamerika, Afrika och Asien. Men kvicksilver kan också förflyttas till regioner långt från källan. Följden blir att vissa kvicksilverutsläpp som på kort sikt är lokala, på sikt bidrar till den globala poolen. Det har också lett till förorening av regioner med få eller inga kvicksilverkällor. Exempel på det är Nordpolen.

3. SYFTEN

Ett nyckelmål är att minska kvicksilvernivåerna i miljön och människors exponering för ämnet, främst i fråga om metylkvicksilver i fisk. Att komma till rätta med problemet kommer förmodligen att ta flera decennier, eftersom dagens nivåer har uppkommit på grund av tidigare utsläpp, och de sjunker mycket långsamt även om utsläppen skulle upphöra. Gemenskapen har redan gjort stora insatser för att minska utsläpp och användning av kvicksilver. Detta betyder dock inte att behovet är täckt, utan understryker snarare vikten av att medlemsstaterna genomför befintliga åtgärder fullt ut, och att det sker framsteg på global nivå.

Målen för strategin är därför följande:

- Att minska **utsläppen** av kvicksilver.
- Att se till att mindre mängder kvicksilver kommer i omlopp genom att man minskar **tillgången** och **efterfrågan**.
- Att lösa det långsiktiga problemet med **överskott** av kvicksilver och **lager** i samhället (i produkter som fortfarande används eller i lagrade produkter).
- Att skydda mot **exponering** av kvicksilver.
- Att förbättra **förståelsen** för kvicksilverproblemet och lösningar på det.

- Att stödja och främja **internationella åtgärder** på området.

De framsteg som gjorts, de brister som återstår och ytterligare åtgärder som skall vidtas i fråga om varje mål beskrivs i det följande. Hänvisningar till kortsiktiga mål och mål på medellång sikt motsvaras av 3 år och 4-6 år. Långsiktiga mål kommer att identifieras efter genomgången av strategin.

4. ATT MINSKA UTSLÄPPEN

Kvicksilverutsläppen har allmänt sett ökat i takt med industrialiseringen. Från 1990 till 2000 ökade de globala utsläppen i atmosfären med cirka 20 %. Utsläppen i Europa minskade med ungefär 60 %, men trots det är Europa en av de största källorna till det kvicksilver som lagras i andra kontinenter och vid Nordpolen.

Koleldning är en av de största källorna till utsläpp av kvicksilver. Koleldning i anläggningar med högre effekt än 50 MW_{th} omfattas av IPPC-direktivet⁴, vilket även gäller andra större utsläppskällor som metall-, cement- och kemiindustrier, samt direktiv 2001/80/EG⁵.

IPPC-direktivet är därför ett av gemenskapens viktigaste verktyg för att minska utsläppen av kvicksilver och andra föroreningar. Tillståndsgivande för IPPC-installationer, med begränsade undantag för vissa nya medlemsstater, skall vara klart senast den 30 oktober 2007. Kommissionen offentliggör en serie BREF-dokument (om bästa tillgängliga teknik) som stöd för genomförandet av IPPC-direktivet.

Åtgärd 1. Kommissionen kommer att bedöma vilka effekterna blir av att tillämpa IPPC-direktivet på kvicksilverutsläpp och göra en bedömning av om ytterligare åtgärder, exempelvis utsläppsgränsvärden inom gemenskapen, behövs, i takt med att uppgifter inom ramen för IPPC- och EPER-rapporteringskraven⁶ lämnas in. Ytterligare en bedömning kommer att göras i slutet av 2010 inom ramen för en bredare genomgång av strategin. Den genomgången kommer också att omfatta en bedömning av de kontroller som skall genomföras före den 1 januari 2008 enligt direktiv 2001/80/EG för att minska svaveldioxidutsläpp från stora förbränningsanläggningar.

Åtgärd 2. Kommissionen kommer att uppmuntra medlemsstaterna och industrin att tillhandahålla mer information om kvicksilverutsläpp och kontrollteknik, vilket kan ligga till grund för slutsatser som samlas i BREF-dokument som bidrar till att ytterligare minska utsläppen. Den andra upplagan av BREF-dokument om kloralkali kommer att omfatta information om riskerna med utsläpp i samband med avveckling av kvicksilverceller.

⁴ Rådets direktiv 96/61/EG av den 24 september 1996 om samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar, EGT L 257, 10.10.1996.

⁵ Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/80/EG av den 23 oktober 2001 om begränsning av utsläpp till luften av vissa föroreningar från stora förbränningsanläggningar, EGT L 309, 27.11.2001.

⁶ Kommissionens beslut 2000/479/EG av den 17 juli 2000 om upprättandet av ett europeiskt register över förorenande utsläpp i enlighet med artikel 15 i rådets direktiv 96/61/EG om samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar, EGT L 192, 28.7.2000.

Små förbränningsanläggningar och koleldning i bostäder utgör också stora utsläppskällor för kvicksilver. Kontroll av sådana anläggningar är förmodligen mer kostnadseffektiv om den inriktas på flera föroreningar snarare än en. Detta har redan undersökts i CAFE-programmet (Clean Air for Europe) i fråga om ”klassiska” föroreningar som ammoniak och svaveldioxid.

Åtgärd 3. Under 2005 kommer kommissionen att genomföra en undersökning av alternativen för att bekämpa kvicksilverutsläpp från småskaliga kolförbränningsanläggningar parallellt med den mer omfattande CAFE-bedömningen.

Vissa medlemsstater har identifierat amalgamfyllningar som en viktig källa för kvicksilverutsläpp; utsläppen sker exempelvis från tandläkarmottagningar och vid kremeringar. Behandling av amalgamavfall omfattas av gemenskapens avfallslagstiftning⁷.

Åtgärd 4. Under 2005 kommer kommissionen att gå igenom medlemsstaternas genomförande av gemenskapsreglerna för behandling av amalgamavfall, och kommer därefter att vidta lämpliga åtgärder för att se till att reglerna genomförs på rätt sätt.

Utsläpp från krematorier omfattas inte av gemenskapslagstiftningen, men flera medlemsstater har regler för utsläppen som också omfattas av en OSPAR-rekommendation. Parterna till den här rekommendationen skall senast den 30 september 2005 lägga fram en första rapport om utsläppen. Av rapporten kommer det att framgå hur effektiva åtgärderna varit och om det behövs ytterligare åtgärder. Liknande kontroller vid kremering uppmuntras i andra medlemsstater.

Förslaget till direktiv om prioriterade ämnen enligt badvattendirektivet kommer att omfatta kvalitetsstandarder för kvicksilver som skall vara uppfyllda till 2015, vilket exempelvis är viktigt för IPPC-tillståndsgivning. I och med antagandet av dessa åtgärder inleds ramdirektivets tjugoårsperiod för utfasning av utsläpp och spill.

5. ATT MINSKA TILLGÅNGEN

Handeln med kvicksilver sker fritt på världsmarknaden. De totala tillgångarna världen över ligger på cirka 3 600 ton per år. EU är den största exportören med en årlig nettoexport på cirka 1 000 ton. Kvicksilverpriset har fallit kraftigt efter toppnoteringar på 1960-talet, och har under de senaste tio åren legat relativt stabilt på cirka fem euro per kilo. Handel med kvicksilver har ekonomiskt sett därför mycket liten betydelse. Att priserna är låga och kvicksilvret lättillgängligt uppmuntrar också fortsatt användning av kvicksilver utanför Europa i exempelvis guldgruvor.

Kvicksilverföreningar som används som bekämpningsmedel omfattas av Rotterdamkonventionen om förfarandet med förhandsgodkännande sedan

⁷ Kommissionens beslut (2000/532/EG) av den 3 maj 2000 om ersättning av beslut 94/3/EG om en förteckning över avfall i enlighet med artikel 1 a i rådets direktiv 75/442/EEG om avfall, och rådets beslut 94/904/EG om upprättande av en förteckning över farligt avfall i enlighet med artikel 1.4 i rådets direktiv 91/689/EEG om farligt avfall, EGT L 226, 6.9.2000, s. 3 (i sin ändrade lydelse).

information lämnats för vissa farliga kemikalier och bekämpningsmedel i internationell handel. Konventionen tillämpas i gemenskapen genom förordning (EG) nr 304/2003⁸, som också innehåller exportförbud för kosmetiska produkter som innehåller kvicksilver och krav på exportanmälan av kvicksilverföreningar för all annan användning. Det finns inga internationella restriktioner eller restriktioner inom gemenskapen för handel med metalliskt kvicksilver. Enligt de analyser som gjorts inom ramen för den utvidgade konsekvensbedömningen bör dock export av kvicksilver från gemenskapen fasas ut.

Åtgärd 5. Kommissionen har för avsikt att föreslå en ändring av förordning (EG) nr 304/2003 för att kvicksilverexporten från gemenskapen skall fasas ut senast 2011. Detta för att aktivt bidra till den globalt organiserade ansträngningen att fasa ut primärproduktionen av kvicksilver och hindra överskottet från att komma in på marknaden på nytt på det sätt som beskrivs i avsnitt 10.

Den största globala tillhandahållaren är det statliga spanska företaget MAYASA. Enligt ett avtal från 2001 skall MAYASA köpa EU:s kvicksilveröverskott från kloralkalisektorn för vidareförsäljning. MAYASA säljer också kvicksilver som företaget utvunnit från malm från Almadén i Spanien. Kvicksilverproduktionen i Almadén nådde sin topp 1941 då den uppgick till cirka 2 800 ton, men har sedan dess fallit i takt med att marknaden krympt. Ytterligare minskningar skedde nyligen då kloralkaliindustrin presenterat en alternativ källa. För närvarande ligger MAYASA:s samlade utbud på ungefär 1 000 ton per år.

Enligt den utvidgade konsekvensbedömningen kan den negativa miljöpåverkan som primär kvicksilverbrytning och -produktion ger upphov till, och verksamhetens tvivelaktiga ekonomiska bärkraft, innebära slutet för denna verksamhet, utan att man behöver tillgripa ett exportförbud. Enligt spanska uppgifter har gruvdriften och produktionen i Almadén redan stoppats tillfälligt innan den här strategin antogs och de förväntas inte upptas igen.

Kommissionen är medveten om den ekonomiska och sociala betydelse kvicksilverproduktion och -handel historiskt sett har i Almadén, med rötter ända till romartiden. Kommissionen stödjer också den hjälp som ges till utvecklingen av nya företag och anställningsmöjligheter. Området är redan berättigat till gemenskapsstöd eftersom det ingår i en mål 1-region (Castile-la-Mancha) och förväntas vara det även under strukturfondernas nästa programperiod.

6. ATT MINSKA EFTERFRÅGAN

Efterfrågan på kvicksilver ligger på cirka 3 600 ton per år världen över, och 2003 var den omkring 300 ton i EU:s dåvarande 15 medlemsstater. Även om kvicksilveranvändningen minskar både globalt och inom EU, återstår fortfarande vissa betydande användningsområden. De viktigaste är guldgruvor, batterier och kloralkaliindustrin, som tillsammans svarar för mer än 75 % av konsumtionen. Av dessa är det bara användningen inom kloralkaliindustrin som för närvarande är av någon betydelse inom EU, medan kvicksilvercellprocessen inte anses utgöra bästa

---

⁸ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 304/2003 av den 28 januari 2003 om export och import av farliga kemikalier, EUT L 63, 6.3.2003.

tillgängliga teknik⁹ enligt IPPC-direktivet, och därför håller på att fasas ut. Kvicksilver används i stor utsträckning inom guldbrytning i Franska Guyana (de franska myndigheterna överväger dock att införa ett förbud), men inte i den europeiska delen av EU. Genom direktiv 91/157/EEG¹⁰ begränsas kvicksilveranvändningen i batterier.

I takt med att kloralkaliindustrin fasar ut användningen av kvicksilverceller, kommer amalgam i tandfyllningar att bli det största användningsområdet för kvicksilver i EU. Det är följaktligen lämpligt att göra en ny undersökning av vilka ersättningsämnen som finns. Detta är inte minst viktigt eftersom medlemsstaterna kan uppmuntra ersättningsmaterial, men i och med att dentalt amalgam omfattas av direktivet om medicintekniska produkter¹¹ inskränks möjligheterna till nationella åtgärder för att begränsa användningen.

Åtgärd 6. På kort sikt kommer kommissionen att be expertgruppen för medicintekniska produkter att göra en bedömning av kvicksilveranvändningen i amalgam, och kommer också att be om ett utlåtande från Vetenskapliga kommittén för hälso- och miljörisker som underlag för om ytterligare reglering behövs.

Den viktigaste gruppen kvicksilverprodukter som inte omfattas av gemenskapslagstiftning är mät- och kontrollinstrument. Kommissionen skall lägga fram förslag som innebär att medicintekniska produkter samt övervaknings- och kontrollinstrument skall omfattas av direktiv 2002/95/EG¹², som täcker belysning samt annan elektrisk och elektronisk utrustning. Vissa av de produkter (termometrar, blodtrycksmätare och barometrar) i den produktgruppen som innehåller mest kvicksilver är varken elektriska eller elektroniska, och omfattas alltså inte. Enligt den utvidgade konsekvensbedömningen vore det lämpligt med ytterligare åtgärder på det här området.

Åtgärd 7. Kommissionen har för avsikt att under 2005 föreslå en ändring av direktiv 76/769/EEG¹³ för att begränsa utsläppandet på marknaden för konsumentanvändning och användning inom hälsovården av icke-elektrisk eller icke-elektronisk mät- och kontrollutrustning som innehåller kvicksilver.

Åtgärd 8. Kommissionen kommer på kort sikt att ytterligare undersöka de få återstående produkter och tillämpningar inom EU där små mängder kvicksilver används. På medellång till lång sikt, kan användning kräva godkännande och bedömning av alternativ inom ramen för förslaget till Reach-förordning¹⁴ när den antagits.

---

⁹ Referensdokument om bästa tillgängliga teknik inom kloralkalitillverkningsindustrin, som antogs av kommissionen i december 2001. Se följande webbplats: <http://eippcb.jrc.es>.

¹⁰ Rådets direktiv 91/157/EEG av den 18 mars 1991 om batterier och ackumulatorer som innehåller vissa farliga ämnen, EGT L 78, 26.3.1991.

¹¹ Rådets direktiv 93/42/EEG av den 14 juni 1993 om medicintekniska produkter, EGT L 169, 12.7.1993.

¹² Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/95/EG av den 27 januari 2003 om begränsning av användningen av vissa farliga ämnen i elektriska och elektroniska produkter, EUT L 37, 13.2.2003.

¹³ Kommissionens direktiv 76/769/EG om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om begränsning av användning och utsläppande på marknaden av vissa farliga ämnen och preparat, EGT L 262, 27.9.1976.

¹⁴ Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), inrättande av en europeisk kemikaliemyndighet samt ändring av

7. ÖVERSKOTT OCH LAGER

De största kvicksilverinnehaven i EU finns hos kloralkaliindustrin. Med tanke på planerna på att fasa ut exporten, måste en större del av detta kvicksilver lagras eller bortskaffas. I vissa medlemsstater har man redan utvecklat planer på området¹⁵. Av den utvidgade konsekvensbedömningen framgår att permanent bortskaffande är det bästa alternativet ur miljösynpunkt, men det är för närvarande för dyrt och tekniskt osäkert för att man skall kunna genomdriva det på gemenskapsnivå. Det är därför viktigt att undersöka vilka kostnadseffektiva lagringsmöjligheter som finns.

Åtgärd 9. Kommissionen kommer att vidta åtgärder för att påskynda temporär lagring av kvicksilver från kloralkaliindustrin i enlighet med en tidtabell som överensstämmer med den planerade utfasningen av kvicksilverexport senast 2011. Inledningsvis kommer kommissionen att undersöka möjligheten till ett avtal med industrin.

Det finns stora mängder kvicksilver i produkter som redan är i omlopp i samhället. När en vara blir ”avfall” uppmuntras i dagens gemenskapsregler i allmänhet att den skall återvinnas eller bortskaffas. Ett alternativ skulle kunna vara ökad insamling och materialåtervinning av kvicksilver. I vissa medlemsstater anser man dock att kvicksilver inte bör återvinnas i syfte att återanvändas, utan att det bör avlägsnas genom lagring eller bortskaffande.

Åtgärd 10. Kommissionen kommer att genomföra ytterligare undersökningar på kort till medellång sikt av behandlingen av kvicksilver i produkter som redan är i omlopp.

8. SKYDD MOT EXPONERING

Enligt nyligen publicerade åsikter från EFSA (European Food Safety Authority) om risker med kvicksilver i livsmedel¹⁶ riskerar människor som äter stora mängder fisk och fiskprodukter, i synnerhet stora rovfiskar, att få värden som ligger på eller över de fastställda säkra nivåerna. Kommissionen går för närvarande igenom alternativen i fråga om riskhantering mot bakgrund av EFSA:s åsikt. Genomgången omfattar maximigränserna i förordning (EG) 466/2001¹⁷ om kvicksilverhalten i fiskprodukter. Utrymmet för att sänka dessa nivåer är dock begränsat. Andra insatser är också nödvändiga, som till exempel de riktade konsumentråd som kommissionen¹⁸ och medlemsstaterna ger ut.

---

direktiv 1999/45/EG och förordning (EG) {om långlivade organiska föroreningar}, KOM(2003) 644 slutlig, 29.10.2003.

¹⁵ Sverige har t.ex. infört ett krav på stabilisering och lagring av kvicksilver djupt nere i berggrunden och Tyskland undersöker möjligheterna att lagra metalliskt kvicksilver i nedlagda saltgruvor.

¹⁶ Se följande webbplats: http://www.efsa.eu.int/science/contam/contam_opinions/259_en.html.

¹⁷ Kommissionens förordning (EG) nr 466/2001 av den 8 mars 2001 om fastställande av högsta tillåtna halt för vissa främmande ämnen i livsmedel, EGT L 77, 16.3.2001.

¹⁸ Se följande webbplats:
http://europa.eu.int/comm/food/food/chemicalsafety/contaminants/information_note_mercury-fish_12-05-04.pdf.

Åtgärd 11. I ett kort perspektiv kommer EFSA att ytterligare undersöka utsatta befolkningsgruppers (t.ex. gravida kvinnor och barn) konsumtion av olika typer av fisk och skaldjur.

Åtgärd 12. I takt med att nya uppgifter framkommer, kommer kommissionen att lägga fram mer information om kvicksilver i livsmedel. Nationella myndigheter kommer att uppmuntras att ge råd som är anpassade efter lokala förhållanden.

Gemenskapslagstiftningen innehåller också gränsvärden för kvicksilverhalten i dricksvatten¹⁹. Det fjärde dotterdirektivet om luftkvalitet²⁰, som nyligen antogs, innehåller inga gränsvärden eller kvalitetsnormer för kvicksilver. De nivåer som observerats i omgivningsluften ligger under de som anses vara hälsovådliga, men koncentrationer och utfällningar skall mätas för att visa geografiska och tidsmässiga trender.

Den befintliga gemenskapslagstiftningen om hälsa och säkerhet på arbetsplatser är tillräcklig för att skydda arbetstagarnas hälsa och säkerhet mot de risker som uppstår vid kvicksilverexponering. Inom ramen för lagstiftningen utvecklar kommissionen ett gränsvärde för kvicksilverexponering på arbetsplatser.

Mer övergripande åtgärder kommer att vidtas inom ramen för den europeiska handlingsplanen för miljö och hälsa²¹ så att man bättre kan fastställa den exponering människor utsätts för genom utveckling av integrerad övervakning av miljön och livsmedel samt undersökning av möjligheterna till sammanhållna metoder för biologisk övervakning. Åtgärderna kommer bland annat att omfatta ett flertal miljöstressorer, däribland kvicksilver.

9. ATT ÖKA MEDVETENHETEN

De kunskapsbrister som finns i fråga om kvicksilverproblemet och eventuella lösningar på området, skulle kunna åtgärdas genom forskning, utveckling och pilotprojekt. Insatserna skulle kunna göras t.ex. när det gäller mänsklig hälsa, hur kvicksilver förflyttar sig och lagras i miljön, samt ekosystemets känslighet och grad av giftighet. Insatser borde också göras för att ta itu med kvicksilver i produkter, utsläpp och avfall, främst när det gäller utvecklingen av teknik för att minska kvicksilverutsläppen från kolförbränning och andra större utsläppskällor, och för att behandla, stabilisera och permanent bortskaffa överskottskvicksilver samt avfall som innehåller kvicksilver.

Åtgärd 13. Vilka områden som kvicksilverforskningen skall inriktas på, kommer att anges i det sjunde ramprogrammet för forskning och andra lämpliga finansieringsmekanismer.

¹⁹ Rådets direktiv 98/83/EG av den 3 november 1998 om kvaliteten på dricksvatten, EGT L 330, 5.12.1998.

²⁰ Utkast till Europaparlamentets och rådets direktiv om arsenik, kadmium, kvicksilver, nickel och polycykliska aromatiska kolväten i luften, KOM(2003) 423 slutlig, 16.7.2003. Den slutliga texten har ännu inte offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning.

²¹ KOM(2004) 416 slutlig, 9.6.2004.

10. ATT STÖDJA OCH FRÄMJA INTERNATIONELLA ÅTGÄRDER

Det är viktigt att kvicksilverproblemet tacklas globalt, främst i form av minskade utsläpp och av minskad tillgång och efterfrågan.

Det finns goda möjligheter att minska kvicksilverutsläppen och främja användningen av bästa tillgängliga teknik; detta gäller främst inom el-, metall-, cement-, kloralkali- och avfallssektorerna. Tack vare EU-åtgärder har utsläppen redan minskat kraftigt, vilket kan tjäna som exempel i både internationella, regionala och bilaterala fora. Tekniköverföring kommer också att vara en viktig komponent.

Den globala efterfrågan på kvicksilver har redan börjat avta, men kvicksilverproblemet är av en sådan karaktär att det är viktigt att vidta ytterligare åtgärder för pressa ned efterfrågan ännu mer. Åtgärder bör vidtas för att fasa ut kvicksilver där lämpliga alternativ kan erbjudas, och för att införa strikta kontroller. Kommissionen anser att riktade insatser för att minska efterfrågan skulle kunna minska den globala efterfrågan högst betydligt - till omkring 1 000 ton eller mindre till år 2020. Minskningen skulle främst bli verklighet genom att man skär ned användningen i kloralkalisektorn och batterier, som är två områden där det finns stora sparpotentialer, samt inom guldbrytning.

Effekterna av den minskade globala efterfrågan kan dock försvagas om kvicksilvertillgångarna ligger kvar på en hög nivå och kostnaderna är låga, vilket stimulerar fortsatt och ny användning. Parallella åtgärder måste sättas in för att minska tillgången. Det amerikanska beslutet att lagra kvicksilver som tidigare hållits i beredskap av strategiska skäl välkomnas.

Åtgärd 14. För att ta itu med kvicksilverproblemet bör gemenskapen, medlemsstaterna och andra berörda parter intensifiera sitt arbete i internationella fora och verksamheter, engagera sig bilateralt och i projekt med tredje länder, exempelvis i form av tekniköverföring.

Åtgärd 15. Kommissionen kommer att överväga möjligheten att inrätta en särskild finansieringsmekanism för forskning och pilotprojekt som syftar till att minska kvicksilverutsläpp från kolförbränning i länder som i stor utsträckning är beroende av fasta bränslen, till exempel Kina, Indien, Ryssland, etc., dvs. liknande det Carnot-program som främjar ren och effektiv användning av fasta bränslen.

Åtgärd 16. Gemenskapen bör stödja ett initiativ som syftar till att kvicksilver skall omfattas av PIC-förfarandet enligt Rotterdam-konventionen.

Åtgärd 17. Gemenskapen och medlemsstaterna bör fortsätta att stödja arbetet inom ramen för tungmetallprotokollet till FN/ECE-konventionen om långväga gränsöverskridande luftföroreningar.

Åtgärd 18. Gemenskapen, medlemsstaterna och andra berörda parter bör också stödja FN:s miljöorgans globala kvicksilverprogram, t.ex. genom materialanalyser och tillhandahållande av tekniska kunskaper, personal och finansiell hjälp.

Åtgärd 19. Gemenskapen och medlemsstaterna bör stödja globala insatser som bidrar till att minska kvicksilveranvändningen inom guldbrytning, t.ex. det globala UNDP/GEF/UNIDO-kvicksilverprojektet. De skall också överväga möjligheterna att stödja enskilda utvecklingsländer genom de olika instrument som är kopplade till utvecklingsstöd, med beaktande av nationella utvecklingsstrategier.

Åtgärd 20. För att minska den internationella kvicksilvertillgången bör gemenskapen inom ramen för ett initiativ liknande Montreal-protokollet om ämnen som tunnar ut ozonskiktet förespråka en global utfasning av primärproduktionen, och uppmuntra andra länder att förhindra att överskott hittar vägar tillbaka till marknaden. För att detta mål skall kunna uppnås planeras en ändring av förordning (EG) nr 304/2003 som innebär att gemenskapens kvicksilverexport fasas ut fram till 2011.

11. GENOMGÅNG

I den utvidgade konsekvensbedömningen framhålls flera viktiga delmål på kort och medellång sikt inom ramen för gemenskapsåtgärder och internationella åtgärder, som kommer att underlätta ytterligare genomgångar av kvicksilverproblemet, effektivisering av strategierna och vidtagandet av ytterligare åtgärder. Kommissionen planerar att gå igenom kvicksilverstrategin som helhet till slutet av 2010. Genomgången uppfyller också rapportkraven i det fjärde dotterdirektivet om luftkvalitet angående behovet av ytterligare åtgärder om kvicksilver, med beaktande av åtgärder som antagits i enlighet med den här strategin. Kommissionen har för avsikt att genomföra genomgången med hjälp av uppgifter från olika källor och låta den omfatta samtliga miljöområden, och inte enbart inrikta den på ett luftkvalitetsperspektiv.

12. SLUTSATSER

Kvicksilver är ett hot både i gemenskapen och globalt. Det här meddelandet är första steget i genomförandet av en enhetlig gemenskapsstrategi på området. Det läggs fram före de lagförslag som presenteras i meddelandet för att det skall finnas tid att enas om gemenskapens ståndpunkt om kvicksilver innan mötet för styrelsen för FN:s miljöorgan äger rum i februari 2005.

Kommissionen uppmanar rådet, som svar på dess uppmaning till kommissionen att lägga fram en kvicksilverstrategi, och Europaparlamentet, att stödja det tillvägagångssätt som förordas i det här meddelandet.